

דף לז.

עין משפט א

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"י

כָּל אֵלוֹ הַמְקוֹמוֹת הַפְּנוּיִים קְשִׁיבִין הַפְּתָלִים הֵם הַנְּקָרָאִים
תָּאִים. נִמְצְאוּ הַתָּאִים הַמְקַפִּין לַמְקַדָּשׁ חֲמֵשָׁה מִן הַצָּפוֹן
וְחֲמֵשָׁה מִן הַדָּרוֹם וְשִׁלְשָׁה מִן הַמַּעֲרָב. וְשִׁלְשׁ דְּיוֹטוֹת
הָיוּ דְּיוֹטָא עַל גְּבֵי דְּיוֹטָא. נִמְצְאוּ ט"ו תָּאִים בְּדָרוֹם
חֲמֵשָׁה עַל גְּבֵי חֲמֵשָׁה וְחֲמֵשָׁה עַל גְּבִיהֶן וְכֵן בְּצָפוֹן
חֲמֵשָׁה עֶשְׂרֵי. וְשִׁמוֹנָה תָּאִים הָיוּ בַּמַּעֲרָב שְׁלֹשָׁה עַל גְּבֵי
שְׁלֹשָׁה וְשָׁנַיִם עַל גְּבִיהֶן בְּדְיוֹטָא אַחַת הַכֹּל ל"ח תָּאִים:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"א

שְׁלֹשָׁה פְּתָחִים הָיוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַתָּאִים. אֶחָד
לְתָא מִן הַיָּמִין. וְאֶחָד לְתָא מִן הַשְּׂמָאל. וְאֶחָד לְתָא שְׁעַל
גְּבִיו. וּבְקֶרֶן מְזֻרְחִית צְפוֹנִית בְּתָא שְׁבִדְיוֹטָא הָאֲמֻצְעִית
הָיוּ חֲמֵשָׁה פְּתָחִים. אֶחָד לְתָא מִיָּמִין. וְאֶחָד לְתָא שְׁעַל
גְּבִיו. וְאֶחָד לְמַסְבָּה. וְאֶחָד לְתָא שְׁיֵשׁ בּוֹ הַפְּשָׁפֶשׁ. וְאֶחָד
לְהִיכָל:

ק. כסף משנה כל אלו המקומות הפנויים וכו' עד ואחד להיכל. בפ"ד דמדות (משנה ג'):
וכתב בהשגות בדיוטא אחת א"א אין צורך לזה ומה נשתנו שנים מן השלשה עכ"ל.
ואני אומר שמ"ש בדיוטא אחת אפשר דקאי גם לשלשה שהשלשה היו בדיוטא אחת: וכתב
עוד בהשגות ואחד להתא שבו הפשפש א"א לא היה שם תא אחר וכו'. וז"ל רבינו בפי'
המשנה מה שאמר אחד לפשפש ר"ל לתא שיש בו הפשפש הצפוני שבו נכנסים להיכל
וזהו הפתח שהיה בצפונה של תא שהיו לו חמשה פתחים והתא הזה היה בשורה אמצעית
מהתאים והוא שעל גבי המסבה עכ"ל. ולפי זה לא היה תא יתר ואין כאן השגה:

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"ט

עין משפט ג

הַהֵיכָל הָיָה בְּנֵינוּ רָחֵב מִלְּפָנָיו וְצָר מֵאַחֲרָיו כְּמוֹ אֲרִי.
וַיִּצְיָעִים הָיוּ מִקִּיפֵין לְבַיִת כָּלוּ מִסָּבִיב חוּץ לְכֹתֵל
הַמְּסָבָה. וַיִּצְיָע הַתַּחְתּוֹנָה חָמֵשׁ וְרוֹבֵד עַל גְּבֵה שֶׁשׁ וַיִּצְיָע
אֶמְצָעִית שֶׁשׁ וְרוֹבֵד עַל גְּבֵה שְׁבַע וְהַעֲלִינָה שְׁבַע שְׁנָאֵמֵר

ר. כסף משנה ההיכל היה בניינו רחב מלפניו וצר מאחוריו כמו ארי. נתבאר בפרק זה: ויציעים היו מקיפים לבית כולו וכו'. בפרק ד' דמדות (משנה ד') התחתונה ה' ורובד ו' האמצעית ו' ורובד ז' והעליונה ז' שנאמר היציע התחתונה חמש באמה רחבה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה ופ"ד ה"ר עובדיה מחוץ לכותל המסבה שהוא הכותל החיצון של הקדש היו יציעים דהיינו גזוזטראות מקיפים את הבית מג' רוחות מערב צפון ודרום והיו היציעים הללו תחתיים שניים ושלישים היציע התחתונה חמש באמה רחבה והרובד שעליה דהיינו התקרה שעל התחתונה שהיא הרצפה שעל התיכונה שש באמה רחבה לפי שכותל המסבה היה הולך ומצר כלפי מעלה וכשמגיע אל הרובד שעל גב התחתונה היה נכנס לפנים אמה א' ועל אותה אמה הבולטת היו נתונים קורות היציע נמצאת היציע התיכונה רחבה אמה א' יותר מן התחתונה דהיינו אותה אמה שנכנס הכותל לפנים וכן כשמגיע לרובד שע"ג התיכונה שהיא הרצפה של שלישיית היה הכותל מצר ונכנס לפנים אמה אחת כדי שיניח ראש הקורה על אותה אמה שכותל תיכונה בולט ויוצא לחוץ יותר מכותל העליונה ונמצאת היציע העליונה רחבה אמה יותר מן התיכונה ושתי אמות יותר מן התחתונה וזהו שנאמר כי מגרעות נתן לבית חוצה לבלתי אחוז בקירות הבית כלומר היה מגרע ומחסר מעובי הכותל מבחוץ אמה א' ברובד של התיכונה ועוד אמה אחרת ברובד של העליונה כדי שיהיה לו מקום לשום בהם ראשי הקורות של הרובד כדי שלא יצטרך לאחוז בקירות הבית לעשות חורים בכותל ולתחוב שם ראשי הקורות עכ"ל: וכתב בהשגות רובד על גבה א"א איני יודע מהו על גבה אלא וכו'. ולשון על גבה שהוקשה לו בדברי רבינו מבואר במה שכתבתי. ודע ממה שכתוב פה בספרי הדפוס וכן סביב לכתלי האולם מלמטה עד למעלה כך היו הג' יציעים מקיפים לבית משלש רוחות הכל מיותר וצריך למחקר: וכן סביב לכתלי האולם וכו'. בפרק ג' דמדות (משנה ו') אמה ורובד ג' אמה ורובד ג' והעליונה אמה ורובד ד' ופירש רבינו שכתלי האולם היו בנויים כסדר הזה והוא שאמה א' מגובה הכותל לארכו היה חלק ושוה כשאר הכתלים אח"כ בנין בולט מהכותל כגון כצוצרא גבהו ג' אמות אח"כ מרחיק אמה ג"כ ויוצא בנין והוא הנקרא רובד וכן כל בניינו אמה ורובד שלש וכצוצרא העליונה היה בו ד' אמות וכן היה סובב ההיכל כמו שיתבאר בפרק זה עכ"ל. ומ"ש וכן היה סובב ההיכל היינו שהיה בו רובד למקום תקרת היציע התחתונה וכן לתקרת התיכונה ולא שיהא מוקף רובדים כמו של אולם:

(מלכים א ו-ו) 'הִיִּצִיעַ הַתְּחִתָּנָה' וְגו'. וְכֵן הָיוּ הַשָּׁלֹשׁ יְצִיעִים מְקִיפִים לְבֵית מִשְׁלָשָׁה רוּחוֹתָיו וְכֵן סָבִיב לְכַתְּלֵי הָאוֹלָם מִלְמָטָה עַד לְמַעְלָה כִּף הָיוּ אִמָּה אַחַת חָלָק וְרֹבֵד שֶׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְאִמָּה חָלָק וְרֹבֵד שֶׁלֹשׁ אַמּוֹת עַד לְמַעְלָה. וְנִמְצְאוּ הַרְבֵּדִין מְקַפִּין לְכַתְּלִים. רַחֲב כָּל רֹבֵד שֶׁלֹשׁ אַמּוֹת עַד לְמַעְלָה. וּבֵין כָּל רֹבֵד וְרֹבֵד אִמָּה. וְרֹבֵד הָעֲלִיוֹן הָיָה רַחֲבוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד הי"ב

וּמִסְבָּה הִיְתָה עוֹלָה מְקַרֵּן מְזֻרְחֵת צְפוֹנִית שְׁלֶקֶרֶן צְפוֹנִית מְעַרְבִית שְׂבָה הָיוּ עוֹלִין לְגִגּוֹת הַתְּאִים. הָיָה עוֹלָה בְּמִסְבָּה וּפָנָיו לְמַעְרָב הֵלֶךְ אֶת כָּל פְּנֵי הַצָּפוֹן עַד שֶׁהוּא מֵגִיעַ לְמַעְרָב. הֵגִיעַ לְמַעְרָב הֵפֶךְ פָּנָיו לְדָרוֹם הֵלֶךְ אֶת כָּל פְּנֵי הַמַּעְרָב עַד שֶׁהוּא מֵגִיעַ לְדָרוֹם. הֵגִיעַ לְדָרוֹם הֵפֶךְ פָּנָיו לְמִזְרָח וְהָיָה מְהֵלֶךְ לְדָרוֹם עַד שֶׁהוּא מֵגִיעַ לְפַתְחָה שֶׁל עֲלִיָּה שְׁפַתְחָה שֶׁל עֲלִיָּה הָיָה פְּתוּחַ לְדָרוֹם:

ש. כסף משנה ומסיבה היתה עולה וכו' עד כדי שלא יזונו עיניהם מבית קדשי הקדשים. בפרק רביעי דמדות (משנה ג') פי' מסיבה בנין כמין עמוד חלול עשוי כמו מעלות סביב והעולה בו עולה דרך היקף כן כתב הרד"ק בפי' יחזקאל וכן פירש רש"י בפרק קמא דיומא מסיבה בנין אבנים מעלות מגלגלות וסובכות במקיף עמוד כמין עץ גלגל של גת. ולולים פירש הרמב"ם לול הוא פתח קטן. ומ"ש ופעם אחת בשנה מפסח לפסח מלבנין את ההיכל. בפ"ג דמדות (משנה ד'):

עין משפט ה

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד הי"ג

וּבְפִתְחָהּ שֶׁל עֲלִיָּה הָיוּ שְׁתֵּי כְּלוּנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז שֶׁבֶהֱן
 עוֹלִין לְגִגָּה שֶׁל עֲלִיָּה. וְרֹאשֵׁי פְּסָפְסִין הָיוּ מִבְּדִילִין
 בְּעֲלִיָּה בֵּין גֵּג הַקֶּדֶשׁ לְגֵג קֶדֶשׁ הַקְּדָשִׁים. וְלוֹלִין הָיוּ
 פְּתוּחִין בְּעֲלִיָּה לְבֵית קֶדֶשׁ הַקְּדָשִׁים שֶׁבֶהֱן מְשַׁלְּשִׁין אֶת
 הָאֲמִנִין בְּתַבּוֹת כְּדִי שְׁלֹא יִזּוּנוּ עֵינֵיהֶם מִבֵּית קֶדֶשׁ
 הַקְּדָשִׁים. וּפְעַם אַחַת בְּשָׁנָה מִפְּסַח לְפְסַח מְלַבְּנִין אֶת
 הַהֵיכָל:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד הי"ג

הַהֵיכָל שֶׁבָּנוּ בְּנֵי גוֹלָה הָיָה מֵאָה אִמָּה עַל מֵאָה אִמָּה עַל
 רוּם מֵאָה ^ת. וְכֵן הָיְתָה מִדַּת רוּמוֹ. בָּנוּ גִבֵּה שֵׁשׁ אַמּוֹת
 אָטוּם סְתוּם כְּמוֹ יְסוּד לוֹ. וְרוּם כְּתִלֵי הַבַּיִת אַרְבָּעִים

ת. כסף משנה ההיכל שבנו בני הגולה וכו' עד הרי הכל ק' אמה. משנה בפרק ד' דמדות
 (משנה ו'). ובהשגות א"א לא האיר ולא הזהיר וכו'. ואני אומר שהמנהג בארץ תוגרמה
 בבנין בית השרים לעשות גג מנסרים מצוירים בציורים והוא הנקרא טבא"ן ולמעלה ממנו
 התקרה העיקרית שהיא מגולית לאויר השמים וחלל בין הטבא"ן ובין אותה תקרה העיקרית
 ואם לפעמים תדלף אותה תקרה העיקרית ירד הדלף באותו חלל על גבי הטבא"ן ולכך
 נקרא אותו חלל בית דילפא והטבא"ן נקרא כיור והיה גובהו אמה וכן כתב רבינו בעצמו
 בפירוש המשנה היה נהוג אצלם בבנינם לעשות לבית שני קירוים קירווי למעלה מחבירו
 ונותנים בין שניהם מעט הרחקה וקורים אותו החלל בית הדילפא על שם הדלף כדי שאם
 יטיף הקירווי העליון יעמדו המים באותו החלל: ודע שהר"ר שמעיה פירש במשנה האוטם
 שש אמות המפתן גבוה מהארץ שש אמות בבנין אטום חומה סתומה וצריך לומר מעלות
 היו באולם שמהם עולים על המפתן ומורדות בהיכל לירד בהן מהמפתן עכ"ל. וטעמו מפני
 שאם האוטם הוא היסוד המובלע בקרקע לא היה לתנא למנותו בכלל רום ההיכל. אבל
 רבינו פירש שם אוטם הוא בנין אטום שבנין בגוף הקרקע יסוד ועליו מעמידים הכתלים
 עכ"ל נראה שהאוטם היה כולו מובלע בקרקע. וכאן כתב כמו יסוד לו ויש לדון בדבריו
 לומר שסובר שלא היה האוטם הזה מובלע בקרקע וכדברי הר"ר שמעיה:

אִמָּה וְרוּם הַכִּיּוֹר שְׁבִתְקָרָה אִמָּה וְעַל גְּבִיּוֹ גְבֵה שְׁתֵּי
 אֲמוֹת פָּנוּי שְׂיִכְנִס בּוֹ הַדֶּלֶף וְהוּא הַנְּקָרָא בֵּית דִּילְפָּא.
 וְעַבֵּי הַתְּקָרָה שְׁעַל גְּבֵי בֵּית דִּילְפָּא אִמָּה. וּמַעְזִיבָה גְבֵה
 אִמָּה. וְעַלְיָהּ בְּנוּיָה עַל גְּבִיּוֹ גְבֵה כְּתָלִיָּה אַרְבָּעִים אִמָּה.
 וּבַגְּגָה גְבֵה אִמָּה כִּיּוֹר וְאֲמָתִים גְבֵה בֵּית דִּילְפָּא וְאִמָּה
 תְּקָרָה וְאִמָּה מַעְזִיבָה וְגְבֵה הַמַּעְקָה שְׁלֹשׁ אֲמוֹת וְטֵס שְׁל
 בְּרֹזֶל כְּמוֹ סִיף גְבֵהוּ אִמָּה עַל גְּבֵי הַמַּעְקָה סָבִיב כְּדֵי
 שְׁלֹא יִנּוּחוּ עָלָיו הָעוֹפּוֹת וְהוּא הַנְּקָרָא כְּלָה עוֹרֵב. הָרִי
 הַכֹּל מֵאָה אִמָּה:

עין משפט ז' הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"ד

מִן הַמַּעְרֵב לַמְזֶרֶח מֵאָה אִמָּה אֲזָהוּ חֶשְׁבוֹנָן. אַרְבָּעָה
 כְּתָלִים זֶה לְפָנִים מְזָה וּבִינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת פָּנוּיִין.

א. כסף משנה מן המערב למזרח מאה אמה וכו'. נוסחת הדפוס שבספרי רבינו כתובה בטעות והילך הנוסחא הנכונה ובין כותל שני ושלישי שש אמות ובין כותל שלישי ורביעי שש אמות ואלו המדות הן של עובי הכותל וכו' ובמקום שכתוב עשר אמות והאולם צריך למחוק ג' תיבות אלו ולכתוב והאולם י"א אמה ולכתוב אחריו ועובי כותל האולם חמש אמות וכל זה משנה שם (משנה ז') מן המזרח למערב מאה אמה כותל האולם חמש והאולם י"א כותל ההיכל שש ותוכו ארבעים אמה טרקסין עשרים אמה בית קדשי הקדשים כותל ההיכל שש והתא שש כותל התא חמש מן הצפון לדרום ע' אמה כותל המסבה ה' והמסבה ג' כותל התא ה' והתא ו' כותל ההיכל ו' ותוכו עשרים אמה כותל ההיכל ו' והתא ו' וכותל התא ה' ובית הורדת המים ג' אמות והכותל ה' אמות האולם עודף עליו ט"ו אמה מן הצפון וט"ו מן הדרום והוא היה נקרא בית החליפות ששם גונזין את הסכינים. וכתב רבינו בפירוש המשנה בפרק הנזכר על מה ששינונו שם במשנה שלישית ול"ח תאים היו שם ט"ו בצפון וט"ו בדרום ושמנה במערב שבצפון ושבדרום ה' על גבי ה' וה' על גביהן ושבמערב ג' על גבי ג' ושנים על גביהן כשתסתכל בצורת ההיכל שציירנו תמצא בצפון ה' הרחקות והם כותל מסבה ומסבה וכותל התא והתא וכותל ההיכל וכמותם בדרום לפיכך אמר שעל אלו ה' הרחקות היו חמשה תאים ועל ה' תאים [חמשה] וכיוצא בו היה בדרום

בֵּין הַכֹּתֵל הַמַּעֲרָבִי וּבֵין הַכֹּתֵל שֶׁלפָּנִים מִמְּנוֹ חֲמִשׁ
 אַמּוֹת וּבֵין כֹּתֵל שְׁנִי וְשְׁלִישִׁי שֵׁשׁ אַמּוֹת וּבֵין כֹּתֵל שְׁלִישִׁי
 וּרְבִיעִי שֵׁשׁ אַמּוֹת. וְאֵלוֹ הַמְּדוֹת הֵן שֶׁל עֲבֵי הַכֹּתֵל עִם
 הַמָּקוֹם הַפְּנוּי שֶׁבֵּין שְׁנֵי כְּתָלִים. וְאֶרְךְ קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים
 עֶשְׂרִים אַמָּה. וּבֵין שְׁתֵּי הַפְּרוּכּוֹת הַמְּבַדִּילוֹת בֵּינוֹ וּבֵין
 הַקְּדֹשׁ אַמָּה. וְאֶרְךְ הַקְּדֹשׁ אַרְבָּעִים אַמָּה. וְעֲבֵי הַכֹּתֵל
 הַמְּזֻרְחֵי שָׁבוּ הַשַּׁעַר שֵׁשׁ אַמּוֹת וְהָאוֹלָם אַחַת עֶשְׂרֵה
 אַמָּה. וְעֲבֵי כֹתֵל הָאוֹלָם חֲמִשׁ אַמּוֹת. נִמְצָא הֵכֵל מֵאָה
 אַמָּה :

ואל יטעך שקראם כותל מסבה ומסבה וכותל התא והתא וכותל ההיכל אחר כך חזר וקראם כולם תאים לפי שהרחקה שיש בין שני הכתלים הוא התא וכולם תאים אבל בכותל המסבה וכותל התא וכותל ההיכל לא היה כותל סתום אלא שני כתלים וביניהם הרחקה (כמו שציירנו) ולקצת התאים היו שמות כגון שקרא השורה התחתונה מהם מסבה ובית הורדת המים וזולתם וכו' וכשתסתכל בצורה גם כן תמצא במערב שלש הרחקות והם כותל התא והתא וכותל ההיכל והיו עליהם שלשה תאים ושנים על גביהן עכ"ל. ועל פי הדברים האלה יהיו מבוארים לפניך דבריו פה כי מ"ש מן המערב למזרח ק' אמה וזהו חשבונן ארבעה כתלים זה לפנים מזה וביניהם ג' מקומות פנויים בין הכותל המערבי ובין הכותל שלפנים ממנו ה' אמות זהו מה ששנינו כותל התא ה' וכבר נתבאר שכותל התא ששנינו לא היה כותל סתום אלא שני כתלים וביניהם הרחקה ועובי השני כתלים עם ההרחקה שביניהם היו ה' אמות. ומ"ש ובין כותל שני ושלישי שש אמות זהו מה ששנינו והתא ו' ומה שכתב ובין כותל ג' וד' ו' אמות זהו מה ששנינו וכותל ההיכל שש וכבר נתבאר שכותל ההיכל ששנינו לא היה כותל סתום אלא ב' כתלים וביניהם הרחקה ועובי ב' הכתלים עם ההרחקה שביניהם היה ו' אמות. ומה שכתב ואלו המדות הן של עובי הכותל עם המקום הפנוי שבין שני כתלים הוא מבואר במה שכתבתי. ומ"ש ואורך קדש הקדשים כ' אמה מבואר במשנה שכתבתי בסמוך. ומ"ש ובין שתי הפרוכות המבדילות בינו ובין הקדש אמה. נתבאר בפרק זה והוא מה ששנינו אמה טרקסין. ומ"ש ואורך הקדש מ' אמה זהו מה ששנינו בהיכל תוכו מ' אמה. ומ"ש ועובי הכותל המזרח שבו השער ו' אמות זהו מה ששנינו כותל ההיכל ו'. ומ"ש והאולם י"א אמות ועובי כותל האולם ה' מבואר במשנה :

עין משפט זז

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"ה

מִן הַצָּפוֹן לְדָרוֹם מֵאָה אַמָּה. עָבִי כֹתֵל הָאוֹלָם חָמֵשׁ
 אַמּוֹת. וּמִכֹּתֵל אוֹלָם עַד כֹּתֵל הַקֹּדֶשׁ עֶשֶׂר אַמּוֹת. וְכֹתֵלֵי
 הַקֹּדֶשׁ שֵׁשָׁה כֹּתָלִים זֶה לְפָנִים מִזֶּה וּבִינֵיהֶן חֲמִשָּׁה
 מְקוֹמוֹת פְּנוּיִין. בֵּין כֹּתֵל חִיצוֹן וּבֵין הַשְּׁנַי חֲמֵשׁ אַמּוֹת.
 וּבֵין שְׁנֵי וְשְׁלִישֵׁי שָׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְחֲמֵשׁ בֵּין שְׁלִישֵׁי וּרְבִיעֵי.
 וּבֵין רְבִיעֵי וְחֲמִישֵׁי שֵׁשׁ. וּבֵין חֲמִישֵׁי וְכֹתֵל הַפְּנִימִי שֵׁשׁ.
 נִמְצָא הַכֹּל אַרְבָּעִים אַמָּה מֵצַד זֶה וְאַרְבָּעִים אַמָּה מֵצַד
 שְׁכַנְגָדוֹ וְרוֹחַב הַבַּיִת מִבְּפָנִים עֶשְׂרִים. הֲרִי מֵאָה אַמָּה:

ב. כסף משנה ומ"ש מן הצפון לדרום ק' אמה וכו'. זהו מה ששנינו האולם עודף עליו ט"ו
 אמות מן הצפון וט"ו מן הדרום ומפרש רבינו דהיינו לומר שעובי כותל האולם ה'
 אמות בצפון וה' בדרום כמו שהוא במזרח ותוכו של אולם בצפון י' אמות וכן בדרום כשם
 שארכו ממזרח למערב י"א אמה: וכתב בהשגות כל זה הבל ורעיון רוח וכו'. ואני אומר
 כל עצמו של הראב"ד לייחס טעות לרבינו הוא ממה ששנינו במשנה הנזכרת ההיכל צר
 מאחוריו ורחב מלפניו ודומה לארי וכבר פירשו רבינו בפירוש המשנה וז"ל היה כל ההיכל
 ק' על ק' אבל היו מטיח הבנין מעט צר לצד המערב וכשימשך לצד המזרח מתרחב כדמות
 האריה שהוא רחב מלפניו וצר מאחוריו עד כאן לשונו. ולפי זה אינו ענין לנדרון שלנו:
 ומ"ש רבינו וכתלי הקדש ששה כתלים זה לפנים מזה וביניהם ה' מקומות פנויין בין כותל חיצון
 ובין השני ה' אמות. זהו מה ששנינו כותל המסבה ה' וכבר נתבאר שכותל המסבה ששנינו
 לא היה כותל סתום אלא שני כתלים והרחקה ביניהם ועובי שני הכתלים עם ההרחקה
 שביניהם היו חמש אמות. ומ"ש ובין שני ושלישי ג' זהו ששנינו והמסבה ג'. ומ"ש וחמש
 בין ג' וד' זהו מה ששנינו כותל התא ה' וכבר נתבאר שכותל התא ששנינו לא היה כותל
 סתום אלא שני כתלים והרחקה ביניהם ועובי שני הכתלים עם ההרחקה שביניהם היה חמש
 אמות. ומ"ש ובין רביעי וחמישי שש זהו מה ששנינו והתא ו'. ומ"ש ובין חמישי וכותל הפנימי
 שש זהו מה ששנינו כותל ההיכל ו' ועל פי מה שנתבאר שלא היה כותל סתום אלא ב'
 כתלים והרחקה ביניהם ועובי שני הכתלים עם ההרחקה שביניהם היה ו' אמות. ומ"ש נמצא
 הכל מ' אמה מצד זה. פשוט הוא. ומ"ש ומ' אמה מצד שכנגדו זהו ששנינו כותל ההיכל ו'
 והתא ו' וכותל התא חמש ובית הורדת המים ג' והכותל ה' ועל פי מה שנתבאר הרי כ"ה
 ועם כותל האולם שהם ט"ו עולה הכל מ'. ומ"ש ורוחב הבית עשרים. מבואר במשנה:

עין משפט ט

הרמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ו

סִכִּין שְׁנַשְׁמַט מִן הַנֶּצֶב או שְׁנַפְגָּם אֵין מַחְזִירִין אוֹתוֹ
 וְאֵין מְשַׁחֲזִין אוֹתוֹ. אֶלָּא גּוֹנְזִין אוֹתוֹ בְּצַד הַהֵיכָל בֵּין
 הַקֹּדֶשׁ וְהָאוֹלָם לְדָרוֹם וְעוֹשִׂין אַחֲרֵים. שְׂאֵין עֲנִיּוֹת
 בַּמָּקוֹם עֲשִׂירוֹת:

עין משפט י

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ד ה"ט

עיין לעיל עין משפט ג

דף לז:

עין משפט א

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה ה"ד

לְפָנִים מִן הַחֵיל הָעֶזְרָה ד'. וְכָל הָעֶזְרָה הֵיְתָה אַרְךָ קַפ"ז
 עַל רֹחַב קַל"ה. וְשִׁבְעָה שְׁעָרִים הָיוּ לָהּ. שְׁלֹשָׁה מִן
 הַצָּפוֹן הַסְּמוּכִין לַמַּעֲרָב. וְשְׁלֹשָׁה מִן הַדָּרוֹם סְמוּכִין
 לַמַּעֲרָב. וְאַחַד בַּמְזָרְחַ מְכוּן כְּנֶגֶד בֵּית קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים
 בְּאַמְצָע:

ג. כסף משנה סכין שנשמט מן הנצב וכו'. שם סכין שנפגמה אין משחזרין את פגימתה
 נשמטה אין מחזרין אותה אבא שאול אומר סכין מטרפת היתה במקדש ונמנו עליה
 כהנים וגנזוה ופירש"י נפגם פגימה גדולה שתיקון השחזתה ניכר. סכין מטרפת שהיתה
 רכה ליפגם פגימות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים. ומ"ש רבינו שגונזין אותם בצד ההיכל
 וכו'.

ד. כסף משנה לפניו מן החיל העזרה וכו'. בפ"ה דמדות (מ"א): ומ"ש וז' שערים היו לה
 שלשה מן הצפון וכו' עד ואחד במזרח. בפרק קמא דמדות (מ"ד) ומ"ש בשערים שבצפון
 ושבדרום סמוכים למערב. שם בפ"ב (מ"א) ובשקלים פ"ו. ומ"ש ואחד במזרח מכוון כנגד
 בית קדשי קדשים באמצע. בפ' הרואה (דף נ"ד) שנינו לא יקל אדם ראשו כנגד שער המזרח
 שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הי"ב

אָרְךָ הָעֶזְרָה מִן הַמְזֻרָח לַמַּעֲרָב קפ"ז וְזֶהוּ חֶשְׁבוֹנָן ה'.
 מִכְּתֵל מַעֲרָבִי שֶׁל עֶזְרָה עַד כְּתֵל הַהֵיכָל אַחַת עֶשְׂרֵה
 אַמָּה. וְאָרְךָ הַהֵיכָל כָּלוּ מֵאָה אַמָּה. בֵּין הָאוֹלָם וְלַמְזֻבַּח
 שְׁתַּיִם וְעֶשְׂרִים. הַמְזֻבַּח שְׁתַּיִם וְשִׁלְשִׁים. מְקוֹם דְּרִיסַת
 רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים וְהוּא הַנִּקְרָא עֶזְרַת כֹּהֲנִים אַחַת עֶשְׂרֵה
 אַמָּה. מְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל וְהוּא הַנִּקְרָא עֶזְרַת
 יִשְׂרָאֵל אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הי"ג

וְרוּחַב הָעֶזְרָה מִן הַצָּפוֹן לְדָרוֹם מֵאָה וְשִׁלְשִׁים וְחָמֵשׁ וְיִזְוֶהוּ
 חֶשְׁבוֹנָן. מִכְּתֵל צְפוֹנִי עַד בֵּית הַמִּטְבָּחִים שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת.
 בֵּית הַמִּטְבָּחִים י"ב אַמּוֹת וּמַחְצָה. וְשֵׁם תּוֹלֵין וּמִפְּשִׁיטִין
 אֶת הַקִּדָּשִׁים בְּצֵדוֹ:

ה'. כסף משנה אורך העזרה מן המזרח למערב קפ"ז וזהו חשבונן וכו' עד מקום דריסת רגלי
 ישראל והוא הנקרא עזרת ישראל י"א אמה. בפ"ה דמדות (משנה א'):

ו'. כסף משנה ומ"ש ורוחב העזרה מן הצפון לדרום קל"ה וזהו חשבונן וכו'. שם מן הצפון
 לדרום קל"ה מן הכבש ולמזבח ס"ב מן המזבח לטבעות שמונה אמות מקום הטבעות
 כ"ד מן הטבעות לשלחנות ד' מן השלחנות לננסים ארבע מן הננסים לכותל העזרה ח'
 אמות והמותר בין הכבש לכותל ומקום הננסים ונראה מדברי רבינו שהח' אמות ששינו
 עליהם מן הטבעות לשלחנות ארבע מן השלחנות ולננסים ארבע הם מקום השלחנות שח'
 שלחנות היו שם כדתנן בפרק ששי ממסכת שקלים והיו נתונות בח' אמות אלו. וה"פ מן
 הטבעות למחצית השלחנות ארבע ומחצית השלחנות לננסים ארבע וממה ששינו והמותר
 בין הכבש לכותל ומקום הננסים מפרש רבינו דחציין דהיינו י"ב אמות וחצי לבין הכבש
 ולכותל וי"ב ומחצה למקום הננסים. ופירוש ננסים הם עמודים קצרים ואנקליות של ברזל
 קבועים בהם שבהם תולין ומפשיטין כמו ששינו בפ"ג דמדות (מ"ה):

עין משפט ד

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הט"ו

וּבֵּין מְקוֹם הַטְּבָעוֹת וְהַמְזִבָּח וְהַמְזִבָּח שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְהַמְזִבָּח ל"ב. וְהַכֶּבֶשׂ שְׁלֹשִׁים. וּבֵּין הַכֶּבֶשׂ וְלִכְתֹּל דְּרוֹמֵי י"ב אַמָּה וּמִחֻצָּה. מִכְתָּל צְפוֹנֵי שָׁל עֲזָרָה עַד כְּתֹל הַמְזִבָּח וְשֶׁהוּא רֹחַב שְׁשִׁים וּמִחֻצָּה. וּכְנָגְדוֹ מִכְתָּל הָאוֹלָם עַד כְּתֹל מְזֻרְחֵי שָׁל עֲזָרָה שֶׁהוּא אַרְךָ שֵׁשׁ וְשִׁבְעִים:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה ה"ד

מְקוֹם הַשְּׁלֻחָנוֹת שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְבוֹ שְׁלֻחָנוֹת שָׁל שֵׁשׁ שְׁמֹנִיחִין עָלֶיהֶן הַנִּתְחִים וּמְדִיחִין אֶת הַבָּשָׂר לְבִשְׁלוֹ. וְשְׁמוֹנָה שְׁלֻחָנוֹת הָיוּ. וּבְצַד מְקוֹם הַשְּׁלֻחָנוֹת מְקוֹם הַטְּבָעוֹת כ"ד אַמָּה. וְשֵׁם שׁוֹחֲטִין אֶת הַקֹּדָשִׁים:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הי"ג

עין לעיל עין משפט ג

עין משפט ז

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הי"ז

שְׁמוֹנָה לְשָׁכוֹת הָיוּ בְּעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל ה'. שָׁלשׁ בְּצָפוֹן. וְשָׁלשׁ בְּדָרוֹם. שְׁבַדְרוֹם לְשִׁכַּת הַמֶּלֶח. לְשִׁכַּת הַפְּרֹוֹה. לְשִׁכַּת הַמְּדִיחִין. לְשִׁכַּת הַמֶּלֶח שָׁם נוֹתְנִין מֶלֶח לְקָרְבָן. לְשִׁכַּת

ז. כסף משנה מכותל צפוני של עזרה עד כותל המזבח וכו' עד והוא המקום ששוחטין בו קדשי הקדשים. פלוגתא דתנאי בפרק ב' דזבחים (דף כ') ופסק כרבי דאמר הכי:

ח. כסף משנה שמונה לשכות היו בעזרת ישראל וכו' עד וגג שלשתן שוה. בפרק חמישי דמדות (משנה ג'). ומה שכתב וחציה היה קדש וחציה היה חול וכו' עד היו הסנהדרין יושבין. בפרק שני דיומא (דף כ"ה). ומ"ש ושתי לשכות אחרות היו שם בעזרת ישראל וכו'. פרק קמא דמדות (משנה ד') ופרק קמא דיומא (דף י"ט):

הַפְּרוּהָ שָׁם מוֹלְחִין עוֹרוֹת הַקְּדָשִׁים. וְעַל גְּגֵה הַיְּתָה בֵּית
 טְבִילָה לְכַהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לְשֹׁכֵת הַמְּדִיחִין שָׁם
 הָיוּ מְדִיחִין קְרָבֵי הַקְּדָשִׁים וּמִשָּׁם מְסַבֶּה עוֹלָה לְגַג בֵּית
 הַפְּרוּהָ. וְהַשָּׁלֵשׁ שֶׁבְצַפּוֹן לְשֹׁכֵת הַגְּזִית. לְשֹׁכֵת הַגּוֹלָה.
 לְשֹׁכֵת הָעֵץ. לְשֹׁכֵת הַגְּזִית שָׁבֵה סְנֵהֲדָרֵי גְדוֹלָה יוֹשְׁבֵת.
 וְחֻצְיָה הָיָה קֹדֶשׁ וְחֻצְיָה הָיָה חָל. וְלָהּ שְׁנֵי פִתְחִים אֶחָד
 לְקֹדֶשׁ וְאֶחָד לְחָל וּבַחֲצֵי שָׁל חָל הָיוּ הַסְּנֵהֲדָרִין יוֹשְׁבִין.
 לְשֹׁכֵת הַגּוֹלָה שָׁם הַיְּתָה בּוֹר שֶׁמְמַלְאִין מִמֶּנּוּ בַּגּוֹלָה
 וּמִשָּׁם מְסַפְּקִין מַיִם לְכָל הָעֲזָרָה. וְלְשֹׁכֵת הָעֵץ הַיְּתָה
 אַחֲרֵי שְׁתִּיָּהֵן וְהִיא הַיְּתָה לְשֹׁכֵת כַּהֵן גָּדוֹל וְהִיא
 הַנִּקְרָאת לְשֹׁכֵת פְּרֵהֲדָרִין. וְגַג שְׁלֹשָׁתָן שָׁוָה. וְשְׁתֵּי
 לְשָׁכוֹת אַחֲרוֹת הָיוּ שָׁם בְּעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל. אַחַת מִיְמֵין שַׁעַר
 מְזֻרְחֵי וְהוּא לְשֹׁכֵת פִּינְחָס הַמְּלָבִישׁ. וְאֶחָד מִשְׂמָאלוֹ
 וְהוּא לְשֹׁכֵת עוֹשֶׂה חֲבִיתִין:

עין משפט זז

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה הי"א

בֵּית דִּין הַגָּדוֹל הָיוּ יוֹשְׁבִין בְּלְשֹׁכֵת הַגְּזִית ט. וְעַקֵּר
 מֵעֲשִׂיָּהֵם הַתְּדִיר שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין וְדָנִין אֶת הַכֹּהֲנָה וּבּוֹדְקִין
 הַכֹּהֲנִים בְּיֻחָסִין וּבְמוֹמִין. כָּל כַּהֵן שֶׁנִּמְצָא פָּסוּל בְּיֻחוּסוֹ
 לּוֹבֵשׁ שְׁחוּרִים וּמִתְעַטֵּף שְׁחוּרִים וְיוֹצֵא מִן הָעֲזָרָה. וְכָל

ט. כסף משנה בית דין הגדול היו יושבים בלשכת הגזית וכו' עד ומשמש עם אחיו הכהנים.
 משנה בסוף מדות (פ"ה מ"ד). ומ"ש מי שנמצא כשר בייחוסו ונמצא בו מום יושב בלשכת
 העצים ומתלע עצים למערכה. בפ"ב דמדות (מ"ה). ומ"ש וחולק בקדשים עם אנשי בית אב
 ואוכל. משנה בריש פרק טבול יום (דף צ"ח:) ובסוף מנחות (דף ק"ט):

מִי שֶׁנִּמְצָא שָׁלֵם וְכָשִׁיר לֹבֵשׁ לְבָנָיִם וְנִכְנָס וּמְשַׁמֵּשׂ עִם
אָחִיו הַכֹּהֲנִים: